INTERVENCIÓ ARTÍSTICA DE SANTI MOIX A L'ESGLÉSIA DE SANT VÍCTOR DE SAURÍ (SORT, PALLARS SOBIRÀ)

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

BISBAT d'URGELL

Ajuntament de Sort
(Pallars Sobirà)

El 2015, després de diverses intervencions per a la consolidació de l'església de Sant Víctor de Saurí (Sort, Pallars Sobirà), el poble de Saurí afrontava la intervenció pictòrica del seu interior. Els revestiments que presentava anteriorment l'església es trobaven molt malmesos per pèrdues, esquerdes i taques d'humitats que donaven un aspecte de deixadesa i d'abandó al seu interior que calia solucionar amb una nova pintada.

Aquesta nova pintada obria la possibilitat de tornar a pintar mantenint els colors i la poca decoració pictòrica de mitjan segle XX o fer un projecte innovador. Així, en aquesta línia, els mateixos veïns i veïnes de Saurí van pensar en l'artista Santi Moix que de jove havia estiuejat al poble, i que hi manté una vinculació estreta tal com explica ell mateix. Juntament amb l'Ajuntament de Sort i acompanyats de l'artista, van presentar la proposta al bisbat d'Urgell i al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Després de diverses entrevistes amb l'artista es va decidir emprendre la intervenció pictòrica a l'interior de l'església de Saurí, que s'ha desenvolupat entre la tardor de 2015 i la tardor de 2018.

Aquesta intervenció centrada en la pintura al fresc de l'interior de l'església pretén posar en valor el patrimoni arquitectònic del temple, a partir de fomentar el diàleg entre el llegat barroc de l'edifici i l'acció pictòrica contemporània de l'artista Santi Moix al seu interior. Es tracta d'**una actuació innovadora, que crea un diàleg entre l'art actual i el patrimoni cultural en un context religiós.**

Un nou registre pictòric contemporani d'un elevat interès artístic, tant pel reconegut estil de l'artista, com per l'interès de la tècnica tradicional lligada a una estètica contemporània. Tot l'interior de l'església adquireix una nova dimensió i ens aproxima a la sensació que devien tenir els habitants de les valls pirinenques quan entraven a uns temples arrebossats de pintures murals acolorides. Es pretén doncs amb aquesta obra recuperar l'essència d'aquests espais des d'una òptica contemporània que pugui ser un reclam més per als visitants de la zona.

Un projecte fruït d'una col·laboració institucional

El projecte s'ha dut a terme amb la coordinació des del territori de l'Ajuntament de Sort i el Bisbat d'Urgell, que han vetllat per a la correcta realització de les obres, tant de la part artística com de la part de condicionament de l'edifici i dels seus acabats finals. Es tracta d'una intervenció complexa, que ha comptat amb més de 20 professionals de disciplines diferents (artista, estucadors, ajudants de pintor, conservadors-restauradors, paleta, ceramista i ajudants de ceramista, electricista, pintor, il·luminador especialista, arquitectes, i professionals de l'àmbit audiovisual).

El projecte ha estat assessorat tècnicament des de l'inici per l'equip de tècnics especialistes del Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat de Catalunya i del Servei de Patrimoni Arquitectònic de la Direcció General del Patrimoni Cultural, sempre des del ferm compromís en el projecte per part del Departament de Cultura que ha finançat de manera prioritària aquest projecte. Així mateix, s'ha comptat amb una col·laboració prioritària de la Diputació de Lleida.

El grup promotor de l'actuació al territori –l'Ajuntament de Sort, l'Associació de Veïns Saurí, i el Bisbat d'Urgell– preveu l'obertura de l'església de forma habitual, a partir del mes de març de 2019 durant els caps de setmana i a demanda per a grups. Tota la informació sobre les visites a l'església estarà disponible al web: www.esglesiaseuri.cat.

EL PROJECTE: FASES I ACTUACIONS

Amb uns primers estudis i una premaqueta de l'obra, Santi Moix s'instal·la a l'església de Saurí la **tardor de 2015**, juntament amb un equip format pel paleta i els estucadors. Amb els murs ja repicats i l'ajut d'un pintor es pinten al fresc els murs del sota cor, la part baixa dels murs laterals i dues de les tres capelles de l'església. Més enllà de la tasca de policromar les parets, es va dur a terme un intens treball de documentació de tots els processos, des de l'inici a la seva finalització, tant amb fotografia com amb suport audiovisual.

Paral·lelament a aquestes tasques concretes d'execució, els arquitectes de l'Ajuntament de Sort i del Bisbat d'Urgell, acompanyats de tècnics del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya, van avaluar les necessitats de l'edifici, tant des del punt de vista arquitectònic, com des del punt de vista de les millores dels elements interiors que requerien una intervenció de conservació-restauració.

Durant el **2016**, es va finalitzar el treball pictòric de l'artista, de nou amb un equip de treball coordinat –paleta, estucadors i ajudant de pintor–, que van actuar al presbiteri, a la capella lateral nord, a les llunetes i pilars de la part central de la nau, i en dues de les claus de volta del sostre. D'altra banda, es va acabar de pintar la totalitat de la nau –amb una actuació d'un pintor de parets-: sostre de la nau i del cor, escala d'accés al cor, cor, cancell d'entrada al recinte, escala de la trona i altars de dues capelles laterals. L'artista també hi va instal·lar un seguit d'elements florals decoratius, que complementen la intervenció pictòrica en un material sintètic anomenat Tyvek. També es va editar un enregistrament en vídeo que recull el procés creatiu de l'artista, durant les dues campanyes de policromia -2015 i 2016-.

A més, també es va netejar la sagristia i l'interior de l'església dels elements que s'hi allotjaven i que havien de ser retirats, i amb la col·laboració de restauradors del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya, es van netejar les imatges dels sants, i es van intervenir els elements interiors que necessitaven un tractament de conservació-restauració (portes de les sagristies, barana del presbiteri i del cor, barana de la trona, policromia de la trona, altars, etc).

Per acabar, durant el **2017**, es van realitzar a l'interior de l'edifici un seguit d'accions per completar la seva adequació definitiva: col·locació d'un nou paviment de fusta, tant a la nau de l'església com al presbiteri, i instal·lació de lluminàries per a la correcta visió de les pintures i del conjunt de l'interior de l'edifici. D'altra banda, amb l'assessorament del Servei de Patrimoni Arquitectònic del departament de Cultura, es va procedir a realitzar una intervenció de millora estructural de l'edifici, amb el reforç de la volta de la nau. També es van realitzar d'altres intervencions per al condicionament general de l'edifici, com un repàs general de la coberta, i la realització d'un drenatge perimetral en una part del mur nord de l'edifici –per eliminar un seguit d'humitats interiors- i poder assegurar la correcta conservació de les pintures de l'interior.

Per acabar l'obra, **aquesta tardor** s'ha procedit a la instal·lació d'una majestuosa flor de porcellana elaborada pel ceramista Joan Raventós, de la Bisbal de l'Empordà, i pel seu equip de col·laboradors –i confeccionada al seu taller-, a partir de maquetes prèvies, fruit d'un estret treball amb en Santi Moix. Aquesta flor l'any 2017 ja va ser presentada com a primícia en l'exposició *Saurí*, al Palau de la Música Catalana.

LA INTERVENCIÓ ARTÍSTICA: UN ESCLAT DE LLUM I COLOR

L'església de Sant Víctor de Saurí, com d'altres del Pirineu és un exponent de la sensibilitat artística a través dels segles. Ha estat un referent pels seus habitants i guarda alguns dels millors records i vivències de la comunitat.

El repte ha estat fer possible que una petita església de muntanya a través de la intervenció pictòrica de l'artista Santi Moix ens faci gaudir d'una bellesa que ens interpel·li.

La natura, el paisatge, els animals, el soroll del riu, les nits estelades, els núvols, les tempestes d'estiu, el reflex de la llum blanca als llosats, el rajolí d'aigua que no para, les truites... De la mà de l'art, la força que hi ha a l'exterior entri i transformi l'interior del temple.

L'artista ha estat capaç de copsar els colors de l'entorn, plasmant-los en la seva creació, fent d'aquest espai un lloc privilegiat per a l'admiració, la contemplació on sembla que la matèria hagi desaparegut i únicament hi resti l'harmonia el color, la bellesa, la llum, i el misteri.

L'església és un lloc de recolliment i de celebracions litúrgiques, l'art del seu interior ens eleva vers els transcendent, vers la bellesa infinita.

En paraules de l'artista **el conjunt pictòric busca "unir espiritualitat i natura i reinterpretar escenes de la tradició cristiana des del prisma de la bellesa de l'entorn i del paisatge de l'església".**

LES TÈCNIQUES ARTÍSTIQUES UTILITZADES

La tècnica de la pintura al fresc és la que domina bona part de la intervenció artística que s'ha dut a terme. Per a realitzar alguns dels elements que acompanyaran l'obra, fonamentalment flors i elements vegetals, s'ha utilitzat un material sintètic adherible al morter de calç. D'altra banda, també s'ha realitzat quatre medallons amb esgrafiats, representant els quatre evangelistes. Finalment, la flor central col·locada al mur del presbiteri de l'església s'ha produït amb terracota i porcellana.

La pintura al fresc com a tècnica, requereix el treball conjunt de l'artista i de l'estucador. Aquesta tècnica pictòrica es realitza sobre una superfície coberta amb dues capes de morter de calç; una de major gruix, amb calç apagada, sorra i aigua; i una segona capa, més fina, de pols de marbre, calç apagada i aigua. Els pigments s'apliquen sobre aquesta última capa, quan encara conserva la humitat. És a dir, obliga el pintor a treballar amb rapidesa, i al cap de poques hores de l'aplicació del morter. La principal dificultat de la tècnica radica en què no admet correccions, ja que una vegada s'han aplicat els pigments, aquests s'absorbeixen immediatament per la superfície. A més, el pintor ha d'anticipar el color resultant, ja que a l'assecar-se, la tonalitat canvia.

La pintura al fresc ha estat la tècnica escollida per assegurar la perdurabilitat de l'obra i com un tribut als grans mestres del romànic, que van donar llum i color a bona part de les esglésies del Pirineu.

Desenvolupar la seva
creativitat i el seu
entusiasme,
Deixeu-vos
Afortir-se
a
Déu

SANTI MOIX: EL VINCLE DE L'ARTISTA AMB SAURÍ

Santi Moix neix a Barcelona el 1960. Als 26 anys viatja a Nova York, on s'acaba instal·lant. És un creador polifacètic, que ha treballat en nombroses disciplines: escultura, dibuix, pintura... La seva obra és atrevida, enigmàtica, de vegades inquietant. Navega entre l'abstracció i la figuració, ocupant un paper rellevant la natura i la relació de l'home amb aquesta. Ha realitzat exposicions arreu del món, i la seva obra ha entrat a formar part de les col·leccions de rellevants museus d'art contemporani.

Santi Moix: "Vaig arribar al Pallars quan encara era un pre-adolescent. Els meus pares varen compartir casa Tonya amb 7 famílies més de l'agrupament escolta. Era la primera casa del poble que arreglaven uns 'forasters'. Un apartament de 50 m2 per cada família, una gran sala comunitària i un refugi a les antigues quadres de la casa, on els alumnes de l'escola Aula acudiren cada hivern durant molts anys. Saurí ha esdevingut un lloc de trobada entre els pocs pagesos que hi romanen, verdaders homenots, i aquelles famílies de l'agrupament escolta Verge de la Pau que varen refer casa Tonya i altres cases de la vall. Saurí és un indret de convivència i pau en una naturalesa fabulosa. Allí el meu pare em feia pintar dia i nit, mentre els de la meva edat jugaven. Posava el cavallet al mig d'un prat o feia apunts mentre munyien les vaques, i feia carbons i olis sense parar".

Segons les seves paraules: **"És doncs meravellós rebre la proposta dels veïns de Saurí i tenir l'oportunitat de realitzar un projecte artístic de les característiques de l'església de Sant Víctor. Un somni per a qualsevol artista visual.** Tenir un lligam molt íntim amb el poble i la seva gent i crear una obra de qualitat fan que m'arrisqui a intentar-ho".

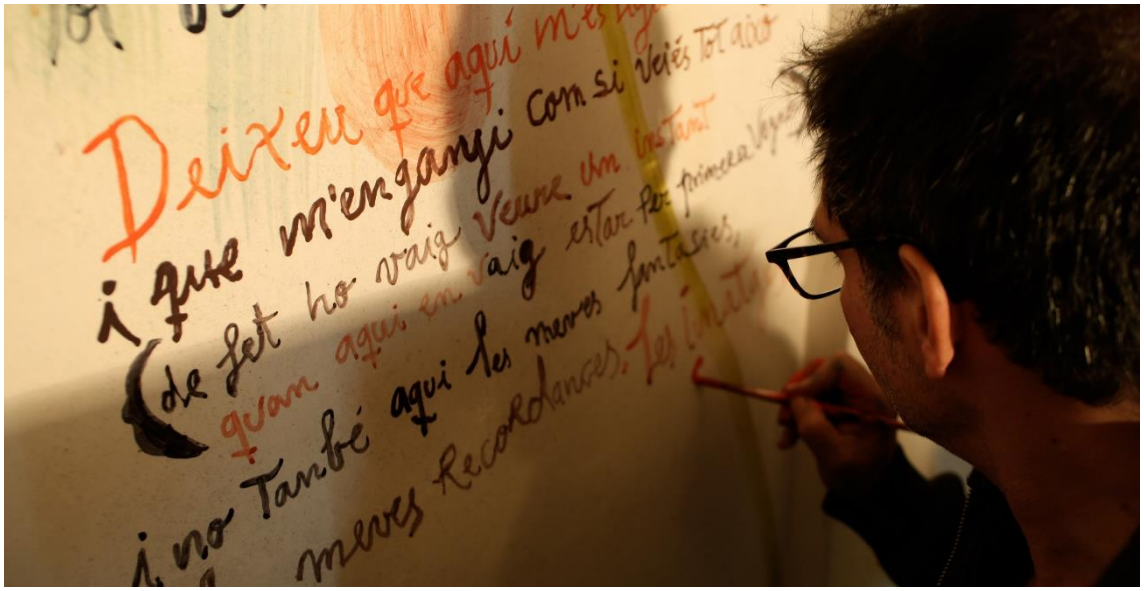

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

BISBAT d'URGELL

Ajuntament de Sort
(Pallars Sobirà)